

Motto: Bůh vysvobozuje a používá si k tomu ty, kteří mu věří a dají mu prostor jednat, ale i ty, do kterých bychom to neřekli

Kniha Soudců zaznamenává ne příliš oslnivé období v dějinách Izraelského národa. Spíše tomu je naopak. Jako refrén zní několikrát, že Izrael se odvrátil od Hospodina a Hospodin je vydal do rukou nepřítele. Po kratší či delší době útisku Izraelci volali k Bohu a on jim seslal soudce a s ním vítězství nad nepřáteli. Během života onoho soudce žil národ jakž takž, ale po jeho smrti se vrátilo vše do svých kolejí. Kniha Soudců je tak příběhem neustále nevěrného lidského pokolení a stále se opakujícího vysvobození ze strany Boží. Příběh zapsaný ve 4. kapitole se této linii nebude vynikat. Musíme si přiznat, že i my dnes jsme lidé, co neustále padáme, tápeme, odvracíme se od Hospodina, od jeho stezky, abychom pak, až nás sevře „nepřítel“, k němu volali a čekali na jeho mocný zásah do našeho života.

Umírá soudce Ehúd a Izraelci znovu jednají zle. Důsledkem je vydání lidu napospas kanánskému králi Jabínovi. V době starověku byl panovník také ten, kdo určoval náboženství – byl vzorem pro uctívání. Je pravděpodobné, že Izraelci sklouzli opět (pokolikáté zase?) k modloslužbě. Izraelci však zjistili, že to není ono, že král Jabín a jeho způsob panování vede k útisku, nesvobodě a začalo jim docházet, že život bez Božího vedení, byť může být lákavý, jde od desíti k pěti. Bůh dal člověku svobodu, Izraelci se rozhodli pro život bez Boha a on se stáhl do ústraní, vydal je do rukou pohanského krále.

Aplikace 1: Bůh se do našeho života nebude vnucovat, ale důsledky si ponese sami.

Král Jabín se svým vojskem, v jehož čele stál vojevůdce Sísera utlačovali Izraelce po dlouhou dobu – čteme si, že to trvalo nejméně pětinu století (20 let). Jabínovo vojsko mělo 900 železných vozů, které zřejmě obsahovaly i kosy. Jabín kontroloval díky této vojenské technice, kterou Izraelci neměli roviny země (tam se mohly vozy dobře pohybovat). Izraelci tak museli žít v horách, pokud chtěli mít alespoň trochu klidu. Ono město Chásor bylo na cestě z Egypta do Mezopotámie. Kananejci tak vládli nad celou oblastí severního Izraele. Každopádně byla to nezáviděníhodná situace, Izraelci si byli vědomi problémů. CO dělají? Volají k Hospodinu. Nečteme si, jak dlouho, ale byli utlačováni těch 20 let, možná že většinu z toho volali k Bohu.

Aplikace 2: Bůh není automat, ke kterému se pomodlíme a jako poslíček nás přijde vysvobodit. Není džinem v lahvi, který by plnil naše přání.

Nicméně je to Bůh, který slyší a smilovává se. A znovu a znovu podává člověku, svému lidu, a ostatně i nám, mně, pomocnou ruku, i když si za mnohé problémy v životě můžeme sami. Vysvobození plánuje skrze ženu, jejíž jméno Debora má zvláštní význam, který však hezky odráží hluboké poselství biblického textu.

Debora znamená včela. Včela má žihadlo a může být nebezpečná, zároveň vyrábí med, který bychom mohli označit za „božský“ pokrm, neznečištěný prací na poli – to co samo vyroste (Jan Křtitel jako obraz toho, kdo byl největší z proroků jedl jen kobyly a med lesních včel). Navíc včela také bzučí, což se podobalo tomu, kdy Izraelita přeřikával, mumlal si slova zákona – její jméno naznačuje orientace na nebe a Boží slovo, které také skrze ni Bůh lidu dával. Debora byla prorokyně a soudkyně. Jako žena v této pozici byla spíše výjimečná, neboť jak ve starověku, tak i středověku měly ženy spíše nízké postavení, než muži (a v mnohých kulturách tomu je tak dodnes). Debora vystupuje jako kladná postava, skrze níž bude Bůh jednat, skrze níž zjev svou vůli a plán na vítězství nad Kénanci. To, že Debora měla jako žena takové výsadní postavení si můžeme vysvětlit i tím, že v době Soudců byla společenská situace opravdu nestabilní, možná společnost byla až nefunkční a každý si dělal, co chtěl, jak lze také najít v narážkách pisatele Soudců. Ani ti muži nedokázali udržet své postavení nad ženami,

jak tomu bylo v tehdejších kulturách běžné a normální. V situaci tohoto rozkladu společnosti vystupuje chytrá žena, chodící s Hospodinem.

Aplikace 3: Pro svůj plán si Bůh používá, koho chce bez ohledu na společenské postavení

V kontextu „dokonalé“ Debory se rýsuje další postava – Barák – již v ne tak dobrém světle. Barák byl velitel Izraelského vojska a na přímý pokyn Debory (resp. Hospodina), že může vyrazit do boje, že mu Kanánce Bůh vydal do rukou, vypadá velmi nejistě, až bojácně. Barák plně nevěřil Hospodinovu slovu, ale potřeboval „hmatatelné“ ujištění v podobě Debory, bez které do boje sám nepůjde. V kontextu starověkého myšlení vypadá skutečně jako padavka, muž, schovávající se za sukni ženy. Ale i ho si Bůh použije. Nicméně o něco je připraven.

Aplikace 4: Pokud Bohu plně nevěříme, sami se připravujeme o „slávu“, o zážitky, zázraky, které by Bůh mohl skrze nás vykonat.

A přitom Barák měl relativně velmi silnou armádu (10 000 mužů), což bylo pravděpodobně více, než armáda Kanánců (na rozdíl později od Gedeona) – má velkou armádu, má ujištění od prorokyně Debory, a přesto plně nevěří.

V příběhu je nyní zajímavá vsuvka, jejíž důležitost vyplyne v závěru. Cheber Kenijský se odděluje od „svých“ a rozbije svůj stan v blízkosti Izraelců. Byl to nomád, zřejmě kovář, což se zvlášť v době boje hodilo. Svým původem měl vlastně docela blízko k Izraelcům, neboť byl potomek Mojžíšova tchána Reúela. Sympatizoval s Izraelci (a nejspíše byl i v izraelském vojsku), protože je pravděpodobné, že když žil v blízkosti Izraelců, že i na něj doléhal útlak krále Jabína.

Ve 14. verši čtvrté kapitoly je klíčové zvolání Debory – Hospodin vydal vojsko krále Jabína Izraelcům do rukou. Možná to bylo i tak, že na tamním podloží (u potoka) byla měkká půda, vozy nemohly jet, nastal zmatek a v tu chvíli měli Izraelci navrch. Z textu je zřejmé, že to byl Hospodin, kdo způsobil zmatek.

Aplikace 5: Hospodin sám bojuje za nás – i tam, kde nemáme šanci

Vypadá to, že by zde příběh mohl končit, ale není tomu tak – vojevůdce Jabínovy armády, Sísera, uniká. Konečné vítězství je potvrzeno, zpečetěno zabitím velitele (podobně i David a Golijáš). Ani Síserovi vůz nejede a tak musí utíkat pěšky. Nyní se opět dostáváme do rodiny onoho „tajemného“ Kénijce Chebera. S Kénijci byl král Jabín v mírovém stavu, a tak si Sísera myslel, že tam bude vše OK. Jenže tomu tak nebylo a otevírá se nám zde drama, které by mohlo konkurovat i akčním filmům 21. století.

Sísera přichází do stanu Jáel. Již víme, že nomádi žili ve stanech. V tehdejší kultuře bylo zvykem, že manželky měly svůj vlastní stan (který stál vedle nebo za manželovým stanem). Je pravděpodobné, že Cheber v tu chvíli nebyl doma, ale to Síserovi nevadilo, protože si řekl, že ve stanu ženy ho nebudou hledat (spíše by ho hledali v mužském stanu) – válka byla považována za svatou a muži se během války nestýkali se ženami (viz také příběh krále Davida a Chetejce Urijáše). Sísera se tedy utíká do stanu ženy Chebera Jáel. Jaká byla Jáel?

Jáel není Izraelka, ale přesto v rámci vysvobození Izraele z područí nepřátel hraje jednu z klíčových rolí.

Aplikace 6: Bůh si ke svému plánu může použít a používá i toho, do něhož bychom to neřekli („nevěřící“)

Že velitele vojska porazí žena a ještě pohanka – to by nikdo nečekal. A velmi zajímavý je i způsob, jakým to udělala.

Sísera tím, že přišel k Jáel do stanu, se stal jejím hostem. A tehdy platily velmi silné zákony pohostinnosti. I proto ho pohostila, dala mu mléko a pěkně mu ustlala. Jméno Jáel znamená divoká

koza, gazela – někdo, kdo žije v horách, ve skalách. Mohli bychom říct, že byla úskočná. Naoko hostí a pak krutě vraždí. Ale uvědomme si, co by se asi stalo, kdyby Barák našel Síseru ve stanu Jáel, jak si tam spokojeně spinká, potom, co se řádně posilnil. Byl by to problém, chránila by nepřítele Izraele. Nejspíše věděla, že stejně bude zabit, je to jen otázka času, tak proč tomu nepomocť. Tímto by její rodina upevnila své vztahy s vítězi, tedy Izraelci. Možná to byla politika Chebera – a zrovna nebyl doma.

Jáel tedy záludně lstivě zabíjí Síseru tak, že mu vrazí do hlavy stanový kolík a tak, že projde až do země. Dost krutý obraz. Dnes bychom spekulovali o tom, zda to nebylo kruté, zda to nešlo udělat jinak. Možná šlo. Ale uvědomme si, že Jáel nebyla Izraelka a už vůbec ne křesťanka. Byla žena, co rozumí stanům – tehdy ženy stavěly stany, staraly se o dům (stan) a tudíž je normální, že k vraždě použila to, s čím uměla – stanový kolík a kladivo.

Úkladná vražda, podvod na Síseru (předtím pohostinnost, usměvavá Jáel), uvnitř chladnokrevný vrah. Jáel vzala spravedlnost do svých rukou, neptala se Boha, co má udělat (možná ani Boha neznala) – ale věděla, že je to nepřítel Božího lidu, vedle něhož žije.

Povšimněme si, že Bible způsob jejího „boje“ neřeší. Bůh vede do bitvy, není to láskyplný příběh novozákonního typu - nastav nepříteli druhou tvář. Nad samotným skutkem se můžeme dnes v Evropě pozastavovat, musíme si uvědomit, že ve starověku byly jiné normy, jiné zvyky, kterým dnes těžko (jestli vůbec) rozumíme. Tehdy (a na řadě míst i dnes) to nebyla nějaká extrémní krutost. Bylo to jedno vítězství a je jedno jak. Bible (v Soudců 5) naopak oslavuje odvalu Jáel (neglorifikuje samotné provedení – to je ale v kontextu celého příběhu druhotné). Jáel pravděpodobně neměla ponětí o tom, že je Božím nástrojem. A Sísera by byl stejně zabit, tak toho využila k upevnění přátelství s Izraelem.

Klíčovou myšlenkou zde je boj se zlem, se zlem, které nás zotročuje (jako král Jabín a jeho armáda tehdy Izraelce), boj s nepřítelem, který nám chce vnutit svoji ideologii, která se tak liší od života, který pro nás připravil Bůh. Se zlem není možné vyjednávat – to ví Debora, ví to i Jáel. V konečném důsledku tak záchrana pro Izraelce přichází odtamtud, kde bychom to nečekali – od pohanské ženy a ještě nekřesťanským způsobem. Zlo před Bohem neuteče, neutekl ani Sísera, který si myslel, že zakotvil v penzionu Jáel.

Aplikace 7: Bůh vyslyší naše prosby i jinak, než bychom čekali, ale nakonec vše přivede k dobrému

Shrnutí: **Motto: Bůh vysvobozuje a používá si k tomu ty, kteří mu věří a dají mu prostor jednat, ale i ty, do kterých bychom to nikdy neřekli**

BŮH SLYŠÍ NAŠE VOLÁNÍ A JE OCHOTEN NÁM POMOCI, I KDYŽ JSME NA VINĚ MY SAMI

BŮH SÁM VYSVOBOZUJE Z OTROCTVÍ, POKUD MU VĚŘÍME A NÁSLEDUJEME JEHO SLOVO

BŮH PORÁŽÍ ZLO, KTERÉ NÁS ZOTROČUJE A POUŽÍVÁ SI K TOMU, KOHO CHCE A JAK CHCE